

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ
УКРАЇНИ**

Мін'юст

вул. Архітектора Городецького, 13, м. Київ, 01001

тел.: (044) 364-23-93, факс: (044) 271-17-83

E-mail: callcentre@minjust.gov.ua,

themis@minjust.gov.ua,

Web: <http://www.minjust.gov.ua>,

код згідно з ЄДРПОУ 00015622

**Голові Комітету Верховної
Ради України з питань**

правової політики

Андрію КОСТІНУ

Шановний Андрію Євгеновичу!

Міністерство юстиції України у зв'язку з Вашим листом від 08.07.2022 № 04-26/03-2022/110358 розглянуло проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо спрощення доступу до безоплатної правничої допомоги» (реєстр. № 7473-1 від 02.07.2022) (далі – проєкт Закону), внесений народними депутатами України Абрамовичем І.О. та іншими, і висловлює такі зауваження та пропозиції до нього.

Проєкт Закону є альтернативним до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо спрощення доступу до безоплатної правничої допомоги» (реєстр. № 7473 від 17.06.2022), внесеного до Верховної Ради України народними депутатами України Ватрасом В.А. та іншими, і значною мірою дублює його положення.

Так, проєктом Закону пропонується внести зміни до частин другої та третьої статті 10 Закону України «Про безоплатну правову допомогу» (далі – Закон), якими передбачити, що діти, які досягли 14-річного віку, можуть звертатися за отриманням безоплатної первинної правничої допомоги *особисто лише з питань, звернення з яких до суду дозволяється з 14 років*. Недієздатні особи та особи, дієздатність яких обмежена, можуть звертатися за отриманням безоплатної первинної правничої допомоги *особисто лише щодо питань, звернення з яких їм дозволяється до суду*.

Варто зазначити, що згідно з рішенням Конституційного Суду України від 11.10.2018 № 8-р/2018 визнано неконституційним положення речення другого частини четвертої статті 16 Закону України «Про звернення громадян» стосовно звернення зі скаргою в інтересах недієздатних осіб лише їх законними представниками.

На нашу думку, вказані положення проєкту Закону можуть призвести до обмеження права дітей, які досягли 14-річного віку, недієздатних осіб та осіб,

СЕД АСКОД - Міністерство юстиції України

№ документа: 60265/7964-1-22/11.5.1 від 25.07.2022

Сертифікат: 3ED5083160DBC59B04000000E04446001CF87200

Дійсний з: 25.02.2022 12:55:22 по 25.02.2023 18:55:22

Підписувач: Малюська Денис Леонтійович

Мітка часу: 25.07.2022 10:12:43

дієздатність яких обмежена, на звернення за безоплатною первинною правничою допомогою.

Проектом Закону в абзаці другому частини третьої статті 11¹ Закону пропонується встановити, що письмове звернення для отримання безоплатної первинної правничої допомоги може бути надіслане з використанням мережі Інтернет (електронне звернення), при цьому таке звернення має бути підписано кваліфікованим електронним підписом.

Слід відмітити, що відповідно до частини сьомої статті 5 Закону України «Про звернення громадян» застосування електронного цифрового підпису при надсиланні електронного звернення не вимагається.

Підпис громадянина в електронному зверненні може бути відсканованим, сфотографованим тощо.

Таким чином, встановлення вимоги щодо обов'язкового підписання електронного звернення кваліфікованим електронним підписом ускладнюватиме реалізацію права, зокрема, дітей на звернення за безоплатною первинною правничою допомогою.

Проектом Закону також пропонується внести зміни до частини сьомої статті 12 Закону, якими передбачити, що порядок залучення органами місцевого самоврядування адвокатів та інших фахівців у відповідній галузі права до надання безоплатної правничої допомоги затверджується Міністерством юстиції України.

Слід зазначити, що пунктом 8 частини першої статті 38¹ Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» встановлено, що до повноважень виконавчих органів сільських, селищних, міських рад у сфері надання безоплатної первинної правової допомоги належить залучення на підставі договорів адвокатів, фізичних та юридичних осіб приватного права до надання безоплатної первинної правової допомоги.

За правовою позицією Конституційного Суду України елементами верховенства права є принципи рівності і справедливості, правової визначеності, ясності і недвозначності правової норми, оскільки інше не може забезпечити її однакове застосування, не виключає необмеженості трактування у правозастосовній практиці (пункт 4.1 мотивувальної частини Рішення від 22 грудня 2010 року № 23-рп/2010).

У вказаній нормі проекту Закону не дотримано принципу правової визначеності, оскільки не зазначено виду безоплатної правничої допомоги, для надання якої Мін'юст затверджуватиме порядок залучення органами місцевого самоврядування адвокатів та інших фахівців у відповідній галузі права.

Проектом Закону, окрім зазначеного, пропонується викласти у новій редакції статтю 14 Закону, пунктами 10, 11, 11², 12² частини першої якої визначається право на безоплатну вторинну правничу допомогу внутрішньо переміщених осіб, ветеранів війни та членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників і Захисниць

України, осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, осіб, які мають особливі трудові заслуги перед Батьківщиною, та осіб, які належать до числа жертв нацистських переслідувань, потерпілих від кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості, катування або жорстокого поводження під час воєнних дій чи збройного конфлікту, на правові послуги, що включає така допомога, без передбачення питань, з яких зазначені категорії осіб можуть звертатися за такою допомогою.

Згідно з пунктом 10² частини першої статті 14 Закону (у редакції проєкту Закону) пропонується надати право на безоплатну вторинну правничу допомогу, окрім громадян України, які проживають на тимчасово окупованій Російською Федерацією території України, громадянам України, *які проживають у населених пунктах на лінії зіткнення.*

Частиною четвертою статті 14 Закону (у редакції проєкту Закону) передбачено, що суб'єкти права на безоплатну вторинну правничу допомогу, визначені пунктами 1, 10 частини першої цієї статті, мають право на отримання такої допомоги не більше шести разів протягом бюджетного року та одночасно не більше ніж за шістьма рішеннями про надання безоплатної вторинної правничої допомоги, прийнятими центрами з надання безоплатної правничої допомоги.

Щодо вищезазначених положень проєкту Закону зазначаємо, що відповідно до частини третьої статті 14 Закону на сьогодні право на отримання такої допомоги не більше шести разів протягом бюджетного року та одночасно не більше ніж за шістьма дорученнями / наказами про надання безоплатної вторинної правової допомоги, виданими центрами з надання безоплатної вторинної правової допомоги, мають суб'єкти права на безоплатну вторинну правову допомогу, визначені пунктами 1, 2¹, 2², 8, 9, 12, 13 частини першої статті 14 Закону.

Згідно з частиною другою статті 29 Закону фінансування безоплатної вторинної правової допомоги здійснюється за рахунок видатків Державного бюджету України.

Враховуючи, що існує постійний дефіцит коштів для забезпечення потреб системи надання безоплатної правової допомоги, розширення категорій суб'єктів, що матимуть право на безоплатну вторинну правничу допомогу, а також невизначення кола питань, за якими такі суб'єкти мають право на безоплатну вторинну правову допомогу, та зменшення категорій суб'єктів права на безоплатну вторинну правову допомогу, для яких визначено кількість можливих випадків для її надання, вимагатимуть значних додаткових витрат з Державного бюджету України в умовах воєнного стану.

Також проєктом Закону пропонується доповнити частину другу статті 28¹ Закону пунктом 6, яким передбачити, що Координаційний центр з надання правової допомоги укладає в установленому порядку контракти з директорами регіональних та місцевих центрів з надання безоплатної правничої допомоги.

Водночас проєкт Закону не передбачає положень щодо затвердження порядку укладання контракту з директором центру з надання безоплатної вторинної правничої допомоги та типової форми такого контракту, а також механізму припинення безстрокових трудових договорів з директорами таких центрів, що унеможливило б реалізацію запропонованих змін.

Окремо зазначаємо, що 19.11.2022 набирають чинності положення Закону України «Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей», якими частина перша статті 14 Закону доповнюється пунктом 15, та у разі прийняття передбачених проєктом Закону змін, Закон міститиме два пункти 15 з різним змістом, що не відповідає вимогам нормопроектної техніки.

Враховуючи вищевикладене, Міністерство юстиції України не підтримує проєкт Закону.

Разом з тим зазначаємо, що під час розгляду питання щодо удосконалення законодавчого врегулювання надання безоплатної правової допомоги основну увагу парламенту слід зосередити над проєктом Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо спрощення доступу до безоплатної правничої допомоги» (реєстр. № 7473 від 17.06.2022), який спрямований на забезпечення ефективної реалізації права осіб на отримання безоплатної правової допомоги та функціонування системи надання безоплатної правової допомоги.

З повагою

Міністр

Денис МАЛЮСЬКА